

20 vin. dobička ostane, saj je celo zastopnik v trgovinski in obrtni zbornici poslanec gosp. Luckman leta 1900 v javni seji trgovinske zbornice dejal, da trgovcem iz prodaje žganja ne želi nobenega dobička, kajti mož je uvidel, da, čim več je dobička pri prodaji žganja, tembolj se ga ponuja in čim bolj se ga ponuja, tem več se ga kupuje in pije. Dosedanja skušnja je to potrdila.

Občinska naklada na porabo žganja bi imela pa le uspeh, ko bi vse občine jednako visoko občinsko naklado sklenile, ki bi se pobirale po za vse občine enakih predpisih.

Trebalo bi torej sestaviti k tozadevnim sklepom občin okvirno izvršitveno naredbo, kar bi sicer ne delalo nobenih težav.

Občinske naklade na žganje bi zamogli pobirati deželni organi, ki so za ta posel že izvežbani.

S tem bi se preprečilo sedaj preteče pocenjenje žganja in vsled tega tudi omejilo žganjepitje.

Ker so s pobiranjem take občinske naklade združene razne sitnosti pri prodaji, bi tudi trgovci ne iskali ravno v tej kupčijski stroki največjega dobička, polagoma bi jeden ali drugi celo opustil prodajanje žganja.

Pretečemu razširjenju žganjepitja bi se tako gotovo kolikor toliko v okom prišlo.

To je mogoče sedaj doseči, a več ne.

Za bodočnost, za naš prihodnji rod pa je dokaj lažje skrbeti.

Tu je v prvi vrsti delati od strani zadevnih faktorjev na to, da se postavnim potom prepove in stroga kazen zapreti onemu, ki še nedoraslemu otroku daje, ponuja ali celo prodaja žganja. Tu bi trebalo z zakonom poseči tudi v družino. Stariši naj bi bili kaznovani, če se jih zasači, da svojim otrokom dajo alkoholičnih pijač.

V šoli naj bi se podučevalo o škodljivosti alkoholizma.

Država bi morala strogeje paziti in bolj upoštevati potrebe zadevnih krajev, predno bi oddajala koncesije za žganjetoče.

Žganjetoč ob dnevih, ko se izplačujejo mezde, zlasti pa ob nedeljah in praznikih, naj bi bil povse in povsod prepovedan. Ne trgovec, ni branjevec in ne koncesijonirani žganjetoč ob teh dnevih ne bi smel prodajati žganja.

Na delo torej dežela, občine, duhovni in učiteljski stan. V združenju je moč, alkoholizmu bo komaj z združenimi močmi mogoče strupeno žilo izruvati. Tu je polje, kjer se najde vsak, komur je napredek milega nam naroda na srcu. Viribus unitis.

Kmetijstvo.

Driska ali griža.

Izmed mnogih sovražnikov, ki napadajo človeka, gotovo ni zadnji griža ali huda driska. Posebno otrokom je ona jako mučna, dostikrat celo nevarna. Vzroki so ji mnogoteri. Ako se človek prehladi, ali kaj slabo prebavljivega je, (zlasti nezrelo sadje je jako škodljivo) pa sta lahko vkup z boleznijo. Ta se pa rada loti še drugih ljudij, ker je nalezljiva. Zatorej razumemo, da se z njo ni šaliti, temveč koj za časa se lotiti, da se je iznebimo. V naslednjem menim na kratko opisati načine zdravljenja, kakor uče to zdravniki in knjige, pa tudi dostaviti, kaj priporoča o tem domača skušnja.

Bolniku se na 24 ur odtegne vsaka mlečna jed, ter nadomesti z juho od telečjega mesa, kakor tudi od telečjih nog, v juhi je dobro kuhati „gries“ ali ječmen, sploh reči, ki so slezaste. Te namreč lečijo pokvarjen želodec in čreva.

Za pijačo se priporoča mrzel ruski čaj, pa brez ruma ali žganja. Tudi pravo črno vino, h kateremu se primeša vode, je hasnjivo. Ko bolezen nekoliko pojenja, se utegne rabiti mleko, ali dobro prekuhanu. Za jed pa se naj jemlje dobro pečeno meso, kurje, telečje, pozneje velja tudi goveje meso. Pač pa se mora paziti na juho, da ni zelo mastna, tudi z dišavami primešana ne sme biti.

Med tem je treba bolniku napraviti obkladke na trebuh in sicer od kuhanih kamilic. Ti so lahko tudi mrzli, samo da so dobro ožmeti, navrh pa še s suho rjuho odeti.

Tako veleva pameten in vesten zdravnik.

Dalje čitamo v knjigah, ker se zoper to bolezen priporočajo pred vsem črnice (borovnice), katere se namočijo v pristnem žganju in katere v osminki litra vrele vode se vlije na žlico tega žganja, kar kolikor moči toplo bolnik popije. Razume se, da to zdravilo velja bolj za odrasle in močne bolnike, za mlado in slabo deco bi bilo prehudu. To se po potrebi v kacin 8 do 10 urah zopet ponovi. Če se komu driska rada ponavlja, naj čveka semtertje nekaj suhih črnic. Ob jednom se priporočajo gorki obkladki na trebuh, namočeni v gorki vodi z jesihom primešani. Tudi velja črničje žganje po 10—12 kapljic na sladkorju, to pa po 2—3krat na dan.

Razume se, da se zdravilo po bolezni in močeh bolnika jemlje; čim hujša je bolezen in večja moč bolnika, temveč se ga — seveda po pameti — more vzeti.

H koncu ne smem še pozabiti na jako izvrstno zdravilo, ki jo priporoča domača izkušnja. Naberite zrelih, črnih brinovih jagod, jih posušite in z nekaj kumine vred spržite. Iz tega semletega se skuha nekaka kava, katera se primerno osladi in po potrebi

bolniku daje. To zdravilo velja enako za male otroke, kakor tudi za bolj odrasle. Seveda se tudi sedaj priporočajo omenjeni obkladki, kakor tudi primerna hrana.

Upam, da nisem pisal teh vrstic zastonj, temuč, da bodo ostale v spominu mnogim čitateljem, pa v potrebi služile njim in tovarišem v pomoč, kar Bog daj!

Pohorski.

Poučni in zabavni del.

Dolgin, širokin in bistrovidec.

(Slovanska basen. — Iz zbirke K. J. Erbena).

Bil je star kralj, ki je imel edinega sina. Nekoč ga pokliče ter mu reče: „Moj ljubi sin! dobro veš, da zrelo sadje odpade. Moja glava se tudi stara in morda že kmalu na njo ne bo sijalo solnce; a prej ko me pokoplješ, bi še vender rad videl svojo prihodnjo sinaho, tvojo ženo. Oženi se, moj sin! — In kraljevič mu odgovori: „Rad bi ti ustregel, dragi oče, ali žal — nimam neveste“. Stari kralj pa seže v žep, izvleče zlat ključ ter ga poda sinu: „Pojdi tje gor na stolp v najvišje nadstropje, poglej ondi naokrog, potem pa mi povej, katere neveste si želiš“.

Kraljevič nemudoma odide. Svoje žive dni še ni bil tam zgoraj in tudi ni slišal, kaj je tam.

Ko pride tje do zadnjega, zagleda v stropu železna vratca. Bila so zaprta. Odklene jih s tistim zlatim ključem, izpovzdigne ter stopi nad nje navzgor. Tu je bila velika okrogla sobana, z višnjevim stropom kakor nebó v jasni noči, srebrne zvezde so migljale na nje. Na tleh je bila razprostrta svilena preproga, okoli v zidu dvanajst visokih oken v zlatih okvirih in v vsakem oknu na kristalnem steklu je bila devotka, krasna kakor mavrica, s kraljevsko krono na glavi, v vsakem oknu druga in v drugi obleki, toda druga zaljša nad drugo, čuda, da kraljevič na njih ni pustil očes. In ko je tako gledal nanje ves začuden, ne vedoč, katero bi si izvolil, začele so se devotke gibati kakor žive, ogledovale so se po njem ter smehljale, da le spregovoriti je bilo treba. V tem je zapazil mladenič, da je eno izmed dvanajsterih oken bilo zagrnjeno z belim pregrinjalom. Odgrnil je pregrinjalo, da vidi, kaj je za njim. In tam je bila deklica v beli odeji, s srebrnim pasom prepasana, z biserno krono na glavi. Bila je izmed vseh najkrasnejša, toda žalostna in blede, kakor bi vstala iz groba. Kraljevič je dolgo stal pred to podobo kakor očaran; in dočim je gledal nanjo, ga je razbolelo srce ter je dejal: „Le-to želim imeti in nobene druge! In čim je izrekel to besedo, je pobesila devotka svojo glavico, zardela kakor roža, in v tem hipu so izginile vse te podobe.

Ko je potem zopet od zgorej prišel ter povedal očetu, kar je videl in katero devotko si je izvolil,

pogledal je čmerno stari kralj ter dejal: „Nisi prav naredil, moj sin, da si odkril, kar je bilo zagrnjeno, ter si se podal v veliko nevarnost zavoljo svojih besed. Tista devica je v oblasti hudega coprnika, ujeta v železnem gradu. Kdor koli jo je poskusil odondot rešiti, se še nihče ni vrnil. Ali, kar se je zgodilo, spremeniti se ne more; bodi torej mož beseda. Pojdi, izkusi svojo srečo in povrni se mi zdrav na dom“.

Kraljevič se je poslovil z očetom, zasedel konja, ter jahal po svojo nevesto. Moral pa se je peljati preko velikega gozda in prek tistega se je peljal dolgo, dolgo, dokler se mu ni izgubila pot.

In ko je tako blodil s konjem po goščavi, med pečinami in pa močvirju, ne vedoč, kod bi krenil, je nakrat zaslišal nekega klicati za seboj: „Hej, čajte!“ Kraljevič se je ozrl in videl slokega človeka, ki je hitel za njim: „Počakajte in vzemite me seboj, in če me vzamete v službo, ne bo vam tega žal“.

„Kdo pa si?“ je vprašal kraljevič, „in kaj pa znaš delati?“

„Moje ime je dolgin in se znam nategovati. Ali vidite tam le na oni visoki jelki ptičje gnezdo? Jaz vam je snanem in mi ni treba na drevo splaziti“.

Dolgin se je začel potem nategovati; njegovo telo je rastlo z naglico, dokler ni bil tako visoko, kakor tista jelka; potem pa je segel po gnezdo in hipoma se je zopet skrčil, ter gnezdo podal kraljeviču.

„Prav jo znaš; ali kaj mi pomagajo ptičja gnezda, če me ne moreš izpeljati odtod“.

„Hm, to je lahka stvar“, je dejal dolgin, ter se začel zopet nategovati, in se je nategoval dotlej, dokler ni bil trikrat tako visok, kakor najvišji borovec v gozdu. Potem se je ozrl na okoli, ter dejal: „Tam-le po oni strani imava najbližje iz gozda vun“. Potem se je skrčil, vzel konja za brzdo, ter korakal naprej. In preden se je kraljevič nadjal, sta imela gozd za seboj. Pred njima je bila širošira ravan in za njo visoke, sive pečine, kakor ozidje velikega mesta, ter gore z gozdom obraščene.

„Tamle, gospod, gre moj tovariš“, je dejal dolgin, ter pokazal v stran na ravnino. „Sprejmite tega tudi v službo, res, da vam bo prav postregel“.

„Zaupij za njim, ter ga pokliči, da vidim, kakšen je“.

„Tja je gospod, malo predaleč“, je rekel dolgin, s težka bi me začul in bi trpelo tudi dolgo, preden bi prišel, ker ima veliko kaj nositi. Doskočim rajši ponj“.

V tem hipu se je dolgin zopet nategnil tako visoko, da mu je glava malodane trčila ob oblake. Nato je napravil, dva, tri korake, prijel tovariša za ramo, ter ga postavil pred kraljevičem. Bil je to pravi korenjak, trebuh je imel kakor polovnjak.

„Kdo pa s ti? ga je popraševal kraljevič, „in v čem se ti spoznaš?“